N°. 88.

BREDASCHE COURANT.

DONDERDAG 3 NOVEMBER.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 31sten October.

Eergisteren is op het kasteel van St. Cloud een Ministerraad gehouden. In den loop van dien dag is de Keizer verschillende in deze hoofdstad ondernomen werken in oogenschouw komen nemen.

— De *Moniteur*, van den 29sten October behelst een keizerlijk besluit houdende maatregelen tot aanmoediging der katoenteelt in Algerie. Onder anderen wordt door den Keizer uit zijn eigen inkomen eene som van 100,000 fr. beschikbaar gesteld, waaruit in de eerstvolgende vijf jaren jaarlijks een prijs van 20,000 fr. zal worden gegeven aan den planter die in Algerie katoen teelt op de grootste schaal en met het beste gevolg.

— De *Moniteur* van gisteren behelst het volgende berigt nopens de Oostersche aangelegenheden:

„Het gouvernement heeft depêches uit Konstantinopel ontvangen van den 21sten October. Het antwoord van den Russischen opperbevelhebber op de sommatie om de Donau-vorstendommen te ontruimen, was door de Porte als eene weigering beschouwd; zij had evenwel, op aanhouden van de vertegenwoordigers der mogendheden, bevel gegeven om den aanvang der krijgsbedrijven uit te stellen tot den 1sten November. Dit bevel zou echter als niet gegeven moeten beschouwd worden, ingeval de vijandelijkheden reeds mogten aangevangen zijn op het oogenblik dat het in het Turksche hoofdkwartier zou worden ontvangen. De vereenigde vloten zouden den 22sten October de Dardanellen doorvaren."

— Volgens onderscheiden berigten heeft het Fransche gouvernement besloten zich te Konstantinopel niet langer te doen vertegenwoordigen door eenen man van bloot diplomatische kunde en ervaring, en zal daarom de heer de *Lacour* als Fransch gezant bij de Porte vervangen worden door den generaal *Baraguay d'Hilliers*.

— Men weet dat, volgens een door het Fransche regeringsblad bekend gemaakt berigt, eene Russische flotille, den Donau opvarende, uit de Turksche vesting Isatscha beschoten is. Volgens de Parijsche ministeriele bladen was het opvaren dier Russische oorlogschepen eene schending van het verdrag van Adrianopel, en alzoo een aanval die door de Turken mogt en moest afgeweerd worden, ook voor dat de in hunne voorwaardelijke oorlogsverklaring gestelde termijn afgeloopen was. Doch andere bladen, die minder vooringenomen zijn tegen Rusland, doen opmerken dat het punt waartoe Russische oorlogschepen volgens het verdrag van Adrianopel den Donau mogen opvaren, nog een tiental mijlen boven Isatscha gelegen is. Isatscha ligt tegenover het Russische grondgebied van Bessarabie; de rivier behoort aldaar niet aan Turkije maar aan de beide Staten wier grondgebied zij vaneenscheidt.

— Per telegraaf is uit Turijn berigt ontvangen van gisteren, meldende dat de heer *Ratazzi*, de voorzitter van de Kamer der Gedeputeerden, bij Koninklijk besluit is benoemd tot minister van justitie, ter vervanging van den heer *Buoncompagni*, die zijn ontslag bekomen heeft.

— Te Marseille is, blijkens een telegraphisch berigt van den 29sten October, uit Konstantinopel de tijding ontvangen, dat de vereenigde vloten den 22sten de baai van Beschika verlaten, doch den 23sten, ten gevolge van tegenwind, de zee van Marmora nog niet bereikt hadden.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 30sten October.

Dezer dagen is over Hamburg het te Rome bewerkt en voor Weimar bestemd kolossaal standbeeld van Göthe te Maagdenburg aangekomen. Voor het verder transport daarvan is in die stad een afzonderlijke groote wagen vervaardigd.

— Te Berlijn voedde men reeds eenige dagen geleden steeds hoop dat de onderhandelingen gedurende den loop der vijandelijkheden zouden worden voortgezet, ja achtte men zelfs een wapenstilstand niet onmogelijk, naardien Rusland evenmin als de Porte den oorlog ernstig scheen te wenschen, in het onzekere of de strijd zich tusschen de beide partijen bepalen zou. De een voegde hierbij dat Rusland de bemiddeling van Pruissen had ingeroepen, de ander, en zulks komt waarschijnlijker voor, dat graaf *Nesselrode* onmiddelijk met de Porte wilde onderhandelen.

— Tusschen Pruissen en Oostenrijk zijn thans onderhandelingen over de daarstelling van eene spoorwegverbinding op het tapijt, welke, op gelijke wijze als die over de telegrafen-vereeniging, alleen door gevolmagtigden der Regeringen in conferentien gevoerd zullen worden en ten doel hebben de meestmogelijke overeenstemming in het bestuur, het verkeer en de technische leiding der spoorwegen daar te stellen. De telegraaf-conferentie, die van 2 tot 23 September te Berlijn gehouden werd, heeft een tweede nader verdrag ontworpen. Thans bevat die vereeniging Oostenrijk, Pruissen, Beijeren, Saksen, Wurtemberg, Hannover en de Nederlanden, terwijl de toetreding voor al de overige Duitsche Staten opengesteld is gebleven. Hare werkzaamheden strekken zich uit tot al de linien, welke de genoemde Regeringen in vreemde Staten, b. v. te Frankfort aan den Main, doen aanleggen en onderhouden. In Oostenrijk zijn 15, in Pruissen 15, in Beijeren 9, in Saksen 4, in Wurtemberg 4, in Hannover 2 en in de Nederlanden 2 linien. Weldra zal de telegrafische gemeenschap met de volgende Staten in werking komen: onmiddellijk met België, over Herbstal bij Aken, waardoor de middellijke verbinding met Frankrijk, Engeland, Zwitserland en Sardinië ontstaat; onmiddellijk met Engeland over 's Gravenhage; met Baden over Bruchsal, middellijk met Frankrijk, Engeland, Zwitserland en Sardinië; onmiddellijk met Modena over Mantua en daardoor met Parma; met Frankrijk over Saarbrucken en Straasburg; met Denemarken over Hamburg; met Zwitserland over Milaan, en met Parma over Plaisance.

Volgens een telegraphisch berigt uit Weenen van Dingsdag (31 October) zouden Turksche troepen bij Widdin over den Donau getrokken zijn en het aan de overzijde in Klein-Wallachije gelegen stadje Kalefat bezet hebben.

ENGELAND.

LONDEN, den 30sten October.

Den 27sten had eene Parlementszitting *pro forma* plaats, in welke de Lord-Kanselier, overeenkomstig het reeds bekend besluit, de Zitting tot Dingsdag 29 November verdaagde.

— De groote tentoonstelling te Dublin wordt den 31sten dezer door den Lord-Luitenant in persoon gesloten en bij die gelegenheid heeft eene groote muzikale uitvoering in het gebouw plaats. Men zegt dat de heer *C. P. Roney*, die door zijne bemoeijingen en aanzienlijke geldelijke uitgaven zooveel tot het welslagen dezer onderneming bijgedragen heeft, in den adelstand verheven zal worden.

— De Londensche *Times* berigt dat de Koningin van Spanje den 18den October jl. in den schouwburg te Madrid met luide blijken van misnoegen ontvangen is door het aanwezige publiek en wel door het meest aanzienlijke gedeelte van hetzelve. De *Times* wijdt een hoofdartikel aan dit in de historie van het zoo koningsgezinde Spanje voorbeeldelooze feit; volgens dat blad, hetwelk echter welligt niet zonder vooringenomenheid oordeelt, is het niet het wanbestuur hetgeen het Madridsche publiek zoo zeer heeft verbitterd, maar de openbare zedeloosheid van het hof.

— De jongste berigten die langs den gewonen weg uit Konstantinopel ontvangen zijn, loopende tot den 17den October, melden dat het voorstel van den minister van finantien om buiten 's lands eene geldleening voor de Turksche schatkist aan te gaan, door den Sultan in beginsel goedgekeurd is; de tijdsomstandigheden hebben hem ditmaal doen henenstappen over de bezwaren die hem laatstelijk zijne bekrachtiging hadden doen weigeren aan de te Londen en Parijs namens de Porte aangegane geldleening.

— Bijzondere brieven uit China, met de laatste Overlandmail ontvangen, behelzen bijzonderheden omtrent hevige gevechten, zoo ter zee als te land, in het laatst van Augustus, tusschen de Keizerlijken en de opstandelingen geleverd, en hangen een treurig tafereel op van de wederzijds gepleegde wreedheden. Geheele dorpen waren door de strijdende partijen uitgemoord en vele geheel weerlooze menschen, welke zich in den strijd niet gemengd hadden, waren onthoofd of van hunne ooren beroofd, alleen om de daarvoor bestemde belooning te verdienen.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 2den November.

Bij besluit van den 31sten jl., n°. 27, heeft Z. M. goedgevonden: aan mr. *L. D. Storm*, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen uit zijne betrekking van burgemeester van Breda, en tot burgemeester van Breda te benoemen mr. *J. Mastboom*.

— Zijne Majesteit heeft, bij onderscheiden dezer dagen genomen besluiten, goedgevonden te benoemen: tot Hoogstdezelfs adjudant in buitengewone dienst den luitenant-kolonel *J. Scheltus*, van het 5de reg. inf.; tot chef van het topographisch bureau bij het Departement van Oorlog, den majoor *O. J. J. Goffin*, van den generalen staf; tot directeur van het garnizoens-hospitaal te Breda, den 1sten luitenant-kwartiermeester *A. J.*

Bonn, van het 2de reg. inf.; bij het 2de reg. inf., tot 1sten luitenant-kwartiermeester, den 2den luitenant-kwartiermeester *W. J. Rooijen*, van het 4de reg. van het wapen; bij het 3de regiment vesting-artillerie, tot 1sten luitenant (naar ouderdom van rang) Zijner Majesteits ordonnans-officier, den 2den luitenant *G. S. A. Bagelaar*, van het regiment rijdende artillerie.

— Bij Zr. Ms. besluit van 29 en 31 October ll. zijn, ingevolge het daartoe door hen gedaan verzoek, op pensioen gesteld, de officier van gezondheid der 1ste klasse *W. van Pelt*, en de kapitein-directeur van het garnizoens-hospitaal te Breda *J. J. de Booy*, beiden wegens langdurige dienst en op een pensioen-bedrag van *f* 900,—.

— Bij Zr. Ms. besluit van den 24 October ll. is de heer *J. R. Was* met 1 November aanstaande benoemd tot officier van gezondheid der 3de klasse bij de zeemagt, en bij besluit van 26 October is de luitenant ter zee 2de kl. *A. van Lennep* op zijn verzoek eervol uit de zeedienst ontslagen.

— Naar men verneemt, zijn de memorien van antwoord op de bedenkingen der Afdeelingen van de Tweede Kamer, betreffende de Staatsbegrooting, reeds gedeeltelijk gereed, en zullen de overige eerlang haar beslag erlangen.

De Kamer is, tot hervatting van hare werkzaamheden, bijeengeroepen tegen Dingsdag den 8sten November aanstaande.

— Gisteren heeft de Hooge Raad uitspraak gedaan in de zaak van *G. van Erp* c. s., die zich in cassatie hadden voorzien tegen een arrest van het Hof van Gelderland, waarbij zij tot gevangenisstraf enz. waren veroordeeld wegens het geweldadig doen openbreken van de school te Appeltern, waarvan in der tijd is melding gemaakt. De Raad heeft de voorgestelde middelen van cassatie ongegrond geoordeeld en mitsdien het beroep verworpen en de requiranten in de kosten van het geding veroordeeld.

— De *Amsterdamsche Courant* vermeldt, dat wegens de duurte der levensmiddelen, aan de militairen eene verhoogde soldij zal worden uitbetaald.

— Z. K. H. Prins *Frederik* is van zijne buitenlandsche reis in de residentie teruggekeerd.

H. M. de Koningin wordt den 3den dezer insgelijks in de residentie terugverwacht.

— Te 's Hage is in ruim 66jarigen ouderdom overleden de heer *A. Mulder*, kommandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw en secretaris-generaal van het Departement van Justitie. Zes-en-veertig jaren lang, te weten van 1807 af, diende hij den lande trouw en ijverig in verschillende betrekkingen.

— De *Provinciale Noord-Brabandsche Courant* schrijft uit 's Bosch van den 31sten ll.

»De heden hier gehouden wordende Paarden- en Beestenmarkt is druk bezocht. Een aanzienlijk getal paarden en vet vee is aangevoerd, waaronder van de laatste een dertigtal zware vette ossen, wier wedergade niet gevonden werden en welke ter markt zijn gebragt door den heer *J. de Becker van Empel*. De handel schijnt goed te zullen zijn.

»Te Helmond schijnt de beweging onder het werkvolk tot erger over te slaan; gewapende magt is van hier ontboden. Een officier en 60 man infanterie vertrekken heden morgen per schuit derwaarts.

»De *Nieuwe Kaart van Noordbrabant*, voor welker bewerking en uitvoering de heeren *Kuypers* en *van Osch* alhier, steeds welverdienden lof blijven inoogsten, is thans ook verkrijgbaar met de indeeling in kleuren der nieuwe dekenaten; wij vestigen de aandacht onzer geachte lezers op die Kaart, daar zij zoodanig is ingerigt, dat elk belanghebbende daarop naar verkiezing afgekleurd kan krijgen: de onderscheidene indeelingen, waaronder het gewest te beschouwen is, zoo als die der regtscollegien, kies- en schooldistricten, kantons der nationale militie, controles van belastingen, enz. enz.

— Uit 's Hertogenbosch schrijft men, dat aldaar uit Rotterdam en andere door de cholera aangetaste plaatsen bedden (meestal zeer goede) worden overgevoerd, waarvan men de zekerheid heeft, dat daarop cholera-lijders overleden zijn en die aldaar voor een spotprijs aan den man gebragt worden. Deskundigen verzekeren, dat zoodanige bedden de besmetting kunnen aanbrengen. Met reden waarschuwt men zich voor die gevaarlijke koopmanschap te wachten.

— Door de gemeenteraden van 's Gravesande, Monster en Naaldwijk in Zuid-Holland, is, naar men verneemt, besloten, voortaan geen kermis of jaarmarkt meer in die gemeenten te doen plaats hebben.

— De gemeenteraad te 's Hage heeft de begrooting voor 1854 met algemeene stemmen aangenomen. Voor de algemeene armen der gemeente is een post uitgetrokken van *f* 60,000.

— In den *Nieuwen Noord-Brabander* leest men het volgende:

«Men weet, aan welke moeijelijkheden de daarstelling van spoorwegen in de Noordelijke provinciën des rijks onderhevig is; reeds tweemalen is daartoe concessie, hoewel de tweedemaal slechts voorwaardelijk, verleend, en ook telkens is deze concessie weder vervallen; er is nog een verzoek tot het leggen dier spoorwegen bij het ministerie van binnenlandsche zaken aanhangig, maar hetgeen ten aanzien der reeds eenmaal verleende concessiën is geschied als de mogelijkheid, dat er een algemeene oorlog ontstaat, doen de twijfel geboren worden, of, althans vooreerst deze spoorwegen wel zullen worden daargesteld. Het is in deze omstandigheden niet zonder belang de aandacht te vestigen op een' spoorweg, die niet ver van de Oostelijke grenzen van ons rijk wordt gelegd: wij bedoelen den Hannoverschen spoorweg, die waarschijnlijk in verbinding zal komen met den Pruissischen en den Rijn-spoorweg.

«Volgens hetgeen ons is medegedeeld, zal men uit Roswinkel dezen spoorweg in vijf uren gaans en drie uren rijdens kunnen bereiken, en zal men dan per spoor gelegenheid hebben om Duitschland, Frankrijk en België, ja zelfs ons vaderland te bereizen. Wanneer deze spoorweg geheel gereed is, zal men, om van Winschoten naar Amsterdam te komen, waarschijnlijk het spoedigste en gemakkelijkste kunnen reizen, wanneer men zich naar Leer begeeft, en van daar over Osnabrück, Munster, Oberhausen, Arnhem, en Utrecht naar Amsterdam reist. Er wordt met kracht aan dezen spoorweg gearbeid, zoo zelfs, dat lieden uit Roswinkel over de grenzen gaan, om daar de landlieden in het gewone werk behulpzaam te wezen, daar alle arbeiders aan den spoorweg bezig zijn.

— Ll. vrijdag is te Sassenheim de derde verkooping van landen in den Haarlemmermeerpolder, afdeeling Burgerveen, gehouden; 514 bunders 95 roeden hebben opgebragt *f* 353,500, uitkomende op ruim *f* 680 per bunder.

— Vrijdag werd te Gorinchem de toonmarkt van rundvee gehouden. Zij werd druk bezocht en de aanvoer van vee was groot, wordende geschat op ongeveer 5000 stuks. Het vette vee was hoog in prijs en ging willig van de hand; ook de dragtige koeijen. Jong vee was er veel, uit hoofde van de schaarschheid van voeder, en werd uit dien hoofde tot matiger prijs verkocht, ofschoon er veel handel in gedaan is.

— Eergisteren had op den Hollandschen spoorweg een treurig ongeluk plaats. Toen de eerste trein van Rotterdam te Haarlem was aangekomen, werd de conducteur *van Driel* vermist, en weldra ontdekte men dat hij nabij Vogelenzang van den trein gevallen was. Deze hij ongelukkige, ofschoon in bewusteloozen toestand, werd hem heelkundige hulp toegebragt, doch onder het leggen van het verband bezweek hij. De ongelukkige was gehuwd, te Amsterdam woonachtig en nog slechts sedert veertien dagen als conducteur in dienst.

— Den 14den dezer zal van Harderwijk vertrekken, om den 15den daaraanvolgende op stroom voor Rotterdam over te gaan aan boord van het schip *de Zes Gezusters*, bestemd naar Oostindië, een detachement, sterk 130 onderofficieren en manschappen, onder het kommando van den ritmeester *van Bell*, van verlof naar Indië terugkeerende, en als medegeleiders de 2de luitenants der infanterie *van Oordt* en *Ruempol*, en de officieren van gezondheid der 3de klasse *Diepenbroek*, *Westhmar*, *de Jeeger* en *Zijnenwartel*.

— Zaturdag had te Amsterdam eene openbare vergadering plaats der Kon. Akademie van Wetenschappen, onder presidium van prof. *J. van Geuns*. De voorzitter gaf, o. a., lezing van een stuk van den heer *Bauer*, te Middelburg, nopens eenige onderzoekingen omtrent *Foucaults* slingertoestel (gyroscoop). Dit stuk werd in handen der commissie van redactie gesteld. — De heer *van Rees* las het verslag voor der commissie, belast met een onderzoek nopens de verhandeling van den heer *Stamkart*, over de watergetijden en gemiddelde waterhoogte. In dat verslag werd voorgesteld, het stuk in de verslagen en mededeelingen op te nemen. Dienovereenkomstig werd besloten. — Daarna vervulde de heer *Schlegel* zijne spreekbeurt met eene verhandeling over de wijze, hoe het verschil van kleed, zoowel bij vogels als zoogdieren, veranderde naar tijd, ouderdom en luchtstreek. — Na eene kleine rustpoos, trad de heer *W. Vrolik* als spreker op en gaf verslag van eene door hem bewerkstelligde ontleding van den schedel van een *Cretin* van 9 jaren, welke hem door den directeur van het gesticht *Abendberg*, bij Interlaken, was toegezonden. Er werd eene commissie benoemd, bestaande uit de heeren *Schneevoogt* en *Schroeder van der Kolk*, welke op de volgende vergadering verslag over het stuk van den heer *Vrolik* zal uitbrengen.

— Per overlandmail zijn berigten uit Batavia tot den 7den September ontvangen.

Gedurende de zeven eerste maanden van dit jaar, hebben de inkomende en uitgaande regten op Java en Madura zuiver bedragen *f* 3,010,428,53, zijnde *f* 548,406,56 minder dan in 1851 en *f* 478,030,12½ minder dan in 1852.

Nopens de reis van den Gouverneur-Generaal over Java verneemt men, dat Z. Exc., na achtereenvolgens Madioen, Goang-Gareng, Poerwodadi, Ponorogo, Toegoe Trengalek, Prigi, Toeloong Agoong, Kediri, Antang, Malang, Pasoeroean, Tosari en Adisarie bezocht te hebben, den 17den ll. te Probolingo is aangekomen. Op zijnen togt neemt Z. Exc. de voornaamste merkwaardigheden in oogenschouw, bezoekt fabrieken, verleent audientie en woont verschillende festiviteiten bij. Z. Exc. en Mevr. *Duymaer van Twist* genoten voortdurend den besten welstand.

Aan het publiek is bekend gemaakt, dat de opening der Bataviasche tentoonstelling in de eerste week der maand October aanstaande zal plaats hebben.

In vroeger jaren is, zoowel door den chef over de geneeskundige dienst, als door de officieren van gezondheid, herhaaldelijk doch vruchteloos beproefd om de vaccine over te brengen op koeijen, ten einde de stof op Java, die gedurende veertig jaren onder de bevolking van het eene individu op het andere onafgebroken voortgeplant en zeer verbasterd was, te verbeteren. Ook de in 1846 uit Nederland, Frankrijk, Pruissen en Britsch-Indië met de Overland-mail ontvangen koepokstof bleef zonder gevolg, en hoogst gelukkig mogt men zich achten, toen het in 1847 gelukte van de lympha, door de goede zorg van dr. *Eisinger* uit Weenen aangebragt, zich eene genuine koepok in al hare zuiverheid te zien ontwikkelen; zij werd vervolgens op geheel Java, de buitenbezittingen, Japan en Balie overgebragt. Deze was echter, door de onverschilligheid van vele vaccinateurs, in 1851 op verscheidene plaatsen weder verbasterd. Dien ten gevolge werd aan den hoofdinspecteur der vaccine opgedragen om de overplanting op koeijen, in verschillende streken van Java, en vooral in het gebergte, te herhalen. Na vele vergeefsche proeven is er eene geslaagd, en wel te Magettan, residentie Madioen. De hoofdinspecteur heeft zelf den goeden uitslag gezien en roemt zeer den ijver en de volhardende zorg, daarbij door den vaccinateur *Souro di Kromo* te Magettan aan den dag gelegd. Volgens

berigt van den plaatselijken geneesheer te Madioen is de van de koe afkomstige stof met het schoonste gevolg op Javaansche kinderen overgeplant. Aan den inlandschen vaccinateur *Souro di Kromo* is door de Regering, als een blijk harer tevredenheid over zijnen ijver en goede zorg, eene geldelijke belooning toegekend.

Volgens berigten van Rembang en van Patjitan, was de cholera aldaar zeer afnemende. Te Pasaroean had de kinderziekte sterk geheerscht doch was nu afnemende.

Te Bezoekie heeft men den 21sten twee schokken van aardbeving gevoeld, waarvan de eerste vrij hevig was.

Omtrent de bewegingen der troepen in de onrustige districten van Benkoelen kan het onderstaande worden medegedeeld:

Den 14den julij vertrok de Assistent-Resident met de troepen naar de Liema Boeah Badah en Oeloe Ngalam, en kwam den volgenden dag te Aijer Priohan aan; den 16den werd de reis over Batoe Radja naar Madjaparing voortgezet. Daar waren al de hoofden der Liema Boeah Badah vergaderd. Zij verklaarden dat, hoewel eenigen hunner den hoofdoproerling radhen *Penatap Alam*, in hunne doessoens ontvangen hadden, zulks alleen was geschied uit vrees van bij eene weigering overvallen, vermoord, of naar de Moessie vervoerd te worden; dat zij echter, overtuigd van de onmiddellijke bescherming van het Gouvernement, plegtig beloofden hem en zijne aanhangers niet meer te zullen ontvangen, maar bepaaldelijk te verdrijven, wanneer hij zich andermaal mogt vertoonen.

Den volgenden dag trok men naar Lonjoek, alwaar de Assistent-Resident door de hoofden en de bevolking, zoo mede door een 300tal maagden uit de naburige doessons, benevens de depattie *Kamala* van de doessonen Toemboehan verwelkomd werd, terwijl hem een karbouw en rijst ten dienste der militairen en koelies werden aangeboden. Zekere depattie *Matjan* en radja *Bintang*, beiden verdacht van niet vreemd aan de onrust geweest te zijn, kwamen den Assistent-Resident om vergiffenis smeeken; deze werd hun verleend, nadat zij beloofd hadden zich voortaan als rustige ingezetenen te zullen gedragen, en met het bestuur tot verdrijving van kwalijkgezinde personen ten allen tijde te zullen medewerken.

Den 18den over Talang Tingie naar Loeboe-Boir vertrokken, alwaar de ontvangst mede niets te wenschen overliet, werd de reis den 19den over Loeboe-Lagan, Lonjoek en doessoen Pandan voortgezet tot Toemboehan; daar kon de ontvangst mede feestelijk genoemd worden. De depattie *Kamala* was er tegenwoordig. Op de vraag waarom hij op den 25 junij zich niet in zijne doessoen had bevonden, om den Assistent-Resident te ontvangen, en de belangen van zijne doessoen te bespreken, erkende hij die te hebben verlaten uit vrees van, even als de depattie van Arang Sapat en anderen, opgevat en naar Benkoelen vervoerd te worden; doch hij vroeg vergiffenis, zoo hij verkeerd gehandeld had. Na hem onder het oog te hebben gebragt dat het niet regtvaardig zou geweest zijn hem, die zich aan geen verzet tegen het wettig gezag of aan medepligtigheid met de onruststokers had schuldig gemaakt, met de schuldigen gelijk te stellen, werd hij ernstig vermaand op het bestuur te vertrouwen, en hem daarna vergiffenis geschonken, die met blijkbare erkentelijkheid werd aangenomen. Dienzelfden dag kwamen de oudste der doessoens Arang Sapat en Napal Djonggor benevens de vrouwen en kinderen van de gevangen genomen depattie van Arang Sapat, uit naam der geheele bevolking vergiffenis vragen, met betuiging hunne straf verdiend te hebben, doch dat alleen radja *Penatap Alam*, als oorzaak van het kwaad moest worden beschouwd, en verzoekende hunne doessoens op de oude plaats weder te mogen opbouwen.

Hoewel zij schuldig waren aan verzet, vermeende de Assistent-Resident hun de gevraagde vergiffenis te moeten verleenen, en schonk die onder verpligting dat een zestal personen uit de oudsten der doessoen Arang Sapat zou gekozen worden, om naar Benkoelen te komen, en getuigen te zijn van de verpligtingen, die door den Assistent-Resident aan de depattie van Arang Sapat zou worden opgelegd. De bevolking werd een jaar vrijgesteld van de peperaanplanting, ten einde de doessoens weder te kunnen opbouwen, mits zij de bestaande nog niet geheel vervallen tuinen in orde bragt en onderhield.

Den 21sten ving de terugreis naar Benkoelen aan; te Aijer Priohan overnachtende, ontving men het berigt dat de onruststoker radhen *Penatap Alam* gedood was met vijf of zes zijner aanhangers, in een gevecht tegen zekeren *Iman Mertela* (eenen zendeling van den Assistent-Resident), met 10 volgelingen, van geweer en lans voorzien.

Den 24sten, te Benkoelen terugkomende, bevestigde zich het berigt van den dood van *Penatap Alam*, daar een hoofd en regterhand waren aangebragt, wier identiteit bewezen werd, en die, tot afschrik van anderen, met een gepast opschrift in eene kooi werden ten toon gesteld. Wijders bleek het ook, dat die *Penatap Alam* geen ander was dan een in 1841 tot kettingarbeid en bannissement veroordeeld persoon, genaamd *Soerat*, wiens strafplaats te Benkoelen was aangewezen, en die van daar in October 1846 was ontvlugt. De rust te Benkoelen was volgens deze berigten geheel hersteld, en alles tot de vorige orde teruggekeerd.

Bij het voorloopig verslag, wegens het hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1854, 't welk de raming der kosten van het departement van Oorlog bevat, wordt aangemerkt, dat men uit de memorie van toelichting heeft gemeend te moeten opmaken, dat er nog eene suppletoire begrooting voor dat onderwerp te wachten zoude zijn; dat men nog het cijfer van het hoofdstuk op een bedrag van *f* 10,400,000 heeft willen houden, niettegenstaande men dit bedrag op den duur als onvoldoende beschouwt. Dergelijke handelwijze is vrij algemeen afgekeurd, op grond, dat men, om tot eene eind-beslissing te komen, bepaald behoort te weten, waaraan zich te houden.

Vele hebben, de bedoelde strekking afkeurende, tevens verklaard, dat zij bepaaldelijk tegen eenige verhooging van het cijfer van dit hoofdstuk gestemd waren. Naar hun inzien, behoorde de verdediging des Lands in verband te staan met onze financiele krachten, — mogt daarbij de druk der rentelast niet uit het oog worden verloren, en behoorde er een einde te komen aan de gedurige organisatiën en reorganisatiën.

Eenige leden hebben intusschen begrepen, dat, indien de noodzakelijkheid daarvan voldoende werd bewezen, men toch aan de Regering de middelen niet konde onthouden, om 's Lands verdediging in een voldoenden toestand te brengen, vooral in de tegenwoordige staatkundige gesteldheid van Europa. Op eene bedenking tegen het verleenen van pensioen, is van die zijde aangemerkt, dat men welligt nog te veel officieren in dienst behield, die, bij het uitbreken van oorlog, zouden bevonden worden de geschiktheid tot die dienst niet meer te bezitten, en, wat de bedoelde organisatiën betreft, is van die zijde aangemerkt, dat deze veelal het gevolg zijn geweest van de zucht, om toe te geven aan eene te vergedrevene zucht tot bezuiniging, en van de noodzakelijkheid, om weder op te bouwen datgene, 't welk te voren ten onregte was afgebroken.

Ook de meerdere oefening van de militiens is dezen leden zeer wenschelijk voorgekomen, maar zij hebben gemeend niet te kunnen instemmen met het gevoelen, in de memorie vooruitgezet, alsof de prijzenswaardige houding der schutterijen in 1830 en 1831 alleen het gevolg zoude zijn geweest van het langer onder de wapenen verblijven der militiens. Zij hebben beweerd, dat deze schutterijen op het oogenblik dat zij werden opgeroepen, verre ware van in bruikbaren staat te zijn, en dat de oefening, gedurende den wapenstilstand, veel had bijgedragen tot hare latere zoo loffelijke houding. Daar dergelijke gelegenheid niet altijd zal bestaan, achteden deze leden het hoogst wenschelijk, dat men bedacht was op het vormen van kaders voor de alleen op het papier bestaande rustende, of zoogenaamde plattelands schutterijen, 't welk zij als nog van meer belang beschouwden dan het gedurende eenen langeren tijd onder de wapenen behouden der militiens.

Afgescheiden van deze bedenkingen, hebben sommige leden te kennen gegeven, dat zij met leedwezen het voornemen der Regering hadden vernomen, om de jonge militiens langer dan thans geschiedt onder de wapenen te houden. Zij meenden bij de Regering er op te moeten aandringen, om niet dan in de hoogste noodzakelijkheid daartoe over te gaan.

Ten aanzien van het materieël is alsmede opgemerkt dat in dat opzigt de ware staat van zaken niet wordt blootgelegd; dat er wel minder wordt aangevraagd dan voor 1853, maar dat deze vermindering slechs schijnbaar is, gemerkt het cijfer van het bedrag van hetgeen, waarop uit het fonds der verstrekkingen wordt gerekend, welk cijfer voor 1854 *f* 292,540 bedraagt, zoodat schijnbaar *f* 84,000 minder wordt gevraagd, dan voor 1853 is toegestaan, maar deze vermindering in de daad niet meer dan *f* 28,350 beloopt.

Aangaande het materieël voor de genie wordt opgemerkt, dat bij voortduring vrij aanzienlijke sommen worden besteed voor vestingen, welker behoud voor 't minst twijfelachtig is, terwijl voor andere, en bij name voor de zoo belangrijke positie van de Helder en Texel nog zooveel te doen valt, in verband met den veranderden toestand des kust-defensie, en hetgeen noodig zou zijn voor de huisvesting van troepen.

Ongerekend hetgeen betreffende de marechaussée, op het hoofdstuk van Justitie is aangemerkt, waren vele leden van gevoelen, dat deze post niet op dit hoofdstuk te huis behoort.

Bij het eindverslag, betreffende het departement van *Koloniën*, is in de eerste plaats aan de Regering de vraag gerigt, waarom niet in de sedert eenigen tijd openstaande betrekking van vice-president van den Raad van Indie wordt voorzien.

Men heeft betuigd, met genoegen te hebben vernomen, dat eerlang een wets-ontwerp zal worden aangeboden, tot regeling van het Indische muntwezen. Het gewigtig onderwerp van de regeling der wijze van beheer en verantwoording der indische geldmiddelen is echter onaangeroerd gebleven. Te dien aanzien heeft men verlangd, de bedoeling der Regering te vernemen, en heeft men den wensch betuigd om ook deze zaak ten einde te brengen.

Aangaande het te wachten regerings-reglement voor de W.-Indische koloniën, hebben eenige leden der Regering in bedenking gegeven, om het vraagstuk der emancipatie niet daarin op te nemen, omdat welligt ten gevolge van het verschil der gevoelens deswege, het tot stand komen van het reglement zou worden vertraagd. Vele leden hebben ook gemeend, dat deze zaak niet in een duurzaam reglement te huis behoort, maar dat daarin bij eene afzonderlijke wet kan worden voorzien, welke daarom niet te lang behoeft uit te blijven.

Men heeft aanmerking gemaakt op het hier te lande in werkelijke dienst houden van officieren en ambtenaren, die in het genot zijn van het verloftractement uit de indische kas, en heeft gewezen op een hoofd-officier, die, na jaren lang aan het ministerie verbonden te zijn geweest, weder in actieve dienst in Indie is geplaatst. Men heeft gemeend, dat dergelijke betrekking niet weder op eene gelijksoortige wijze zou behooren te worden vervuld. Men heeft er echter bijgevoegd, dat deze aanmerking niet moest strekken, ten laste van den bedoelden persoon, maar gerigt was tegen het stelsel. Daartegen is aangevoerd, dat de bedoelde officier reeds hier te lande is werkzaam geweest in het belang van het indische leger, en dat wat het stelsel betreft, men, op deze wijze, een nuttig gebruik kan maken in het belang van de koloniën zoowel als van het moederland, van

de diensten van officieren en ambtenaren, die door ijverige dienst aldaar bijzondere kennis hebben verkregen, en dat, indien men hun of eene toelage boven het verlof-tractement, of deze bezoldiging wilde onthouden, weinige zich met dergelijke betrekking zouden willen belasten.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, den 31 October.

TARWE Roode *f* 5 hooger, Poolsche dtto hooger gehouden; 131 ℔ N. Rostocker *f* 465; 130 ℔ Neustadter *f* 455.

ROGGE zonder verandering: 124 ℔ Donau *f* 296; 120, 121, 122 ℔ Odessa *f* 284, *f* 287, 290; 121 ℔ Enos *f* 276; 123 ℔ Pruissische *f* 294.

GERST in een doen: 112 ℔ Deensche *f* 265.

HAVER iets hooger: 89, 90 ℔ Dikke *f* 170, *f* 172, 72, 74, 76 ℔ Voer *f* 135, *f* 138, *f* 140.

BOEKWEIT prijshoudend: 120, 122 ℔ Amersf. *f* 250, *f* 256, *f* 258; 122, 123 ℔ Nijkerker *f* 255, 258; 116, 120, 121 ℔ Holst. *f* 234, *f* 246, *f* 249; 122, 123 ℔ Gordijker *f* 252, *f* 255; 121 ℔ Geldersche *f* 250; 117 ℔ Fransche *f* 200.

KOOLZAAD $^{1}/_{2}$ P. vl. hooger; op 9 vaten Olie te leveren: in Oct. e. k. $70^{1}/_{2}$ P. vl. in Nov. e. k. 71; in Dec. 71; in April e. k. $71^{1}/_{2}$ P. vl.

LIJNZAAD één doen: 114/113 ℔ Odessa *f* $322^{1}/_{2}$.

RAAPOLIE dadelijk hooger betaald; op levering op het laatst meer aangeboden; op 6/w. *f* $38^{1}/_{2}$; Vlieg. *f* $37^{1}/_{4}$; 1 Nov. eerstk. *f* 37 à $36^{7}/_{8}$; 1 Dec. eerstk. *f* 38 à *f* $37^{7}/_{8}$; 1 Mei eerstk. *f* $39^{3}/_{4}$ à $39^{7}/_{8}$.

LIJNOLIE flaauw: op 6/w. *f* 30; Vlieg. *f* 29 à *f* $28^{3}/_{4}$; 1 Dec. *f* $28^{3}/_{4}$.

HENNEPOLIE: op 6/w. *f* 39; Vlieg. $37^{3}/_{4}$

RAAPKOEKEN, per 1040 st., *f* 84 à *f* 86. — LIJNKOEKEN, per 104 st., *f* 11 à $13^{1}/_{2}$.

221ste STAATS-LOTERIJ.

VIJFDE KLASSE.

9e TREKKING. No. 19318, *f* 1000.

10e „ Nos. 10008, 16600 ieder *f* 1000.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (1 *November*) was de fondsnotering: Ned. $2^{1}/_{2}$ pCt. $60^{7}/_{8}$, $61^{1}/_{8}$, 61; 3 pCt. $73^{1}/_{8}$, $^{3}/_{8}$; 4 pCt. $92^{1}/_{4}$, $^{3}/_{8}$ $^{1}/_{2}$; Amortis. Sijndik. $3^{1}/_{2}$ pCt. $91^{3}/_{8}$, $^{1}/_{2}$; Handelm. $124^{1}/_{2}$; Haarlemmermeer 100; Belgie $2^{1}/_{2}$ pCt. $49^{13}/_{16}$, $^{7}/_{8}$, $^{13}/_{16}$; Spanje onbep. st. $21^{1}/_{4}$, $^{7}/_{16}$, $^{1}/_{4}$; dito 3 pCt. 44; 3 pCt. Binnenl. à 6 m. 40, $^{1}/_{4}$, 40; Coup. Bewijz. $5^{1}/_{4}$, $^{5}/_{16}$; Amort. Sch. $5^{3}/_{4}$, dito $4^{15}/_{16}$; Port. te Londen $36^{3}/_{4}$, $37^{1}/_{8}$, $^{3}/_{16}$; dito Uitgest. $15^{3}/_{8}$; Rusland 5 pCt. $106^{1}/_{2}$; Certif. 1831—33 $94^{3}/_{8}$, $^{1}/_{2}$; dito $4^{1}/_{2}$ pCt. $95^{1}/_{16}$, $^{1}/_{8}$; 4 pCt. bij Hope $88^{1}/_{8}$; Certif. te Hamburg $100^{1}/_{4}$; Certif. van Assign. 6 pCt. $70^{5}/_{8}$; Polen Certif. $28^{1}/_{2}$; Polen Aand. met Loten 157; Oostenr. Metall. 76, $^{5}/_{8}$; Nieuwe $2^{1}/_{2}$ pCt. $39^{5}/_{16}$, $^{7}/_{16}$; Nieuwe 5 pCt. 90, $^{1}/_{4}$, 90.

Advertentiën.

DOMEINGOEDEREN

VAN

Z. K. H. PRINS FREDERIK DER *NEDERLANDEN*.

RENTAMBT OOSTERHOUT. PROVINCIE NOORDBRABANT.

VERKOOPING

VAN

SCHAARHOUT,

Beuken-, Esschen-, Eiken-, IJpen-, Wilgen-, Canadasche-, Italiaansche Populieren- en Mastenboomen,

ONDER *OOSTERHOUT*.

De RENTMEESTER der Domeingoederen van Z. K. H. Prins FREDERIK der *Nederlanden*, voor het Rentambt *Oosterhout*, zal, ten overstaan van den Notaris Mr. H. C. A. VAN WEEL, residerende te *Oosterhout*, in het openbaar

VERKOOPEN:

Op Maandag den 7. November 1853,

des voormiddags precies ten 9 ure, ten huize van J. VAN DER LINDEN, aan de Haven te *Oosterhout*.

33 Kavelen 5 en 6jarig SCHAARHOUT, in het *Slot- en Scholferenbosch*, het *Moerken*, den *Rijsdijk*, enz., onder *Oosterhout*.

252 Stuks BEUKEN-, EIKEN-, ESSCHEN-, IJPEN-, WILGEN-, CANADASCHE-, en ITALIAANSCHE POPULIERENBOOMEN, staande in het *Slot- en Scholferenbosch* en den *Polder het Broek* c. a. onder *Oosterhout*.

Op Dingsdag den 8. November 1853,

des voormiddags precies ten 9 ure, ten huize van A. VAN BEKHOVEN, achter den toren te *Oosterhout*.

69 Kavelen DENNENBOOMEN, staande in het Perk *de Honderd Bunders* onder *Oosterhout*, gekaveld van No. 1 tot en met 69.

Op Woensdag den 9. November 1853,

des voormiddags precies ten 9 ure, ten huize van J. OLDSLAGERS, in de *Bouwe* te *Oosterhout*.

64 Kavelen DENNENBOOMEN, staande in het Perk *de Honderd Bunders* onder *Oosterhout*, gekaveld van No. 70 tot en met No. 133.

De Konditiën van Verkooping kunnen van heden af, zoo ten Kantore van den opgenoemden Rentmeester, als ten Kantore van bovengemelden Notaris gelezen worden, terwijl nadere informatiën te bekomen zijn bij den Rentmeester of Boschwachters.

OOSTERHOUT, den 20. October 1853.

De Rentmeester voornoemd,
L. VAN LIMBURG STIRUM.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.